

Grups, Relacions i Xarxes

Codi: 43143
Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313769 Antropologia: Recerca Avançada i Intervenció Social	OT	0	1

Professor/a de contacte

Nom: Hugo Valenzuela García

Correu electrònic: Hugo.Valenzuela@uab.cat

Equip docent

José Luis Molina González

Maria Montserrat Clua Fainé

Diana Marre

Hugo Valenzuela García

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

Aquest mòdul forma part de l'especialitat E2 "Espais i relacions transnacionals". Per una part, procura el coneixement de les principals metodologies i desenvolupaments teòrics contemporanis relacionats amb l'anàlisi de grups i els fenòmens globals que capaciten per la conceptualització teòrica i metodològica relacionada amb grups i les seves relacions socioculturals. Es tracta de ser capaç de escollir un marc teòric i una opció metodològica adequada i en funció dels nous fenòmens transnacionals per aprofundir en l'anàlisi de fenòmens concrets de la realitat globalitzada i revisar de paradigmes clàssics a la llum dels nous fenòmens socioculturals i econòmics. Per una altra, el mòdul s'orienta a l'anàlisi etnogràfics i històric-antropològic del sorgiment de categories i classificacions socioculturals en contextos polític-culturals diversos (impartit per membres del grup *Antropologia i Història de la Construcció d'Identitats Socials i Polítiques (AHCISP)* del Departament d'Antropologia Social i Cultural de la UAB).

Objectius:

- Conèixer les principals metodologies i desenvolupament teòrics contemporanis relacionats amb l'anàlisi de grups i els fenòmens globals
- Revisió dels paradigmes clàssics a la llum dels nous fenòmens socioculturals i econòmics
- Conèixer textos teòrics claus sobre l'ambivalència de les identitats i de les classificacions socials
- Escollir un marc teòric i una opció metodològica adequada i en funció als fenòmens transnacionals específics
- Aprofundir en l'anàlisi de fenòmens concrets de la realitat globalitzada

Competències

- Conèixer els desenvolupaments epistemològics i metodològics relatius a la recerca en antropologia i a la intervenció social en contextos de diversitat cultural.
- Conèixer i aplicar els dissenys teòrics i metodològics, les estratègies i les tècniques de recollida i anàlisi de dades específiques per a fer recerques flexibles i emergents en antropologia.
- Defensar arguments i justificar una idea amb claredat i precisió, d'una manera apropiada al context, valorant les aportacions d'altres persones
- Fer recerca etnogràfica i teòrica sobre qüestions antropològiques vinculades amb les identitats i les transnacionalitats.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
- Relacionar de manera sistemàtica conceptes, teories i orientacions teòriques de la disciplina per a analitzar contextos etnogràfics específics.
- Utilitzar amb eficàcia les tecnologies de la informació i de la comunicació en la recollida, l'elaboració i la transmissió de coneixement.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar el context històric i cultural d'una orientació teòrica o una teoria antropològica.
2. Aplicar els coneixements adquirits i resoldre problemes en contextos etnogràfics particulars
3. Comunicar conclusions en un context de presentació d'un treball d'investigació antropològic.
4. Escollir els arguments adequats en les presentacions orals i escrites i justificar-los amb claredat i precisió, de forma apropiada per al context i valorant les aportacions d'altres persones.
5. Establir relacions i xarxes entre persones en un context d'investigació sobre diversitat.
6. Estudiar les relacions que estableixen els grups amb els hàbits culturals dels seus llocs d'origen.
7. Fer servir les tècniques de les xarxes socials en la recollida i l'anàlisi de dades.
8. Identificar elements rellevants en documents institucionals i textos científics que permetin formular judicis i reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques en antropologia.
9. Identificar en les monografies etnogràfiques diferències que es corresponen amb contextos del saber nacionals i ètnics amb diferents perspectives de gènere.
10. Identificar situacions socioculturals particulars i la seva relació amb fenòmens globals en investigacions antropològiques específiques.
11. Reconèixer i fer servir les tecnologies de la informació i de la comunicació d'acord amb el context etnogràfic de recerca o d'intervenció triat.

Continguts

El mòdul es divideix en 4 blocs:

1. Anàlisi de xarxes transnacionals

[Prof. Responsable: Renata Hosnedlova] (4 sessions, 8 hores)

1. Conceptes bàsics de transnacionalisme
2. Xarxes transnacionals: casos I
3. Xarxes transnacionals: casos II
4. Aplicacions i avaluació

2. Edats i pràctiques culturals: persones, grups, etapes

[Prof. Responsable: Diana Marre] (8 sessions, 16 hores)

1. Presentació del curs.
2. Construcció de les edats. La infància, adolescència, joventut i vellesa en antropologia
3. Persona, Cos, Família, Comunitat i Societat
4. 'Governabilitat', 'disciplinament' i Drets
5. El valor social i econòmic de les diferents edats
6. Disciplines científiques, Aplicació i Intervenció

3. Sistemes de classificació social. Identitats ambivalents

[Prof. Responsable: Montserrat Ventura] (8 sessions, 16 hores)

1. Introducció: "Hacer la diferencia" (1-2) (14 novembre)

- Contextualización histórica de la noción de mestizaje: su ausencia en el mundo árabe-musulmán y su origen en la formación de la sociedad colonial hispano-americana
- La mezcla como categoría socio-política construida

2. Identidades ambivalentes y la construcción de categorías sociales en el marco del estado-nación (3-4) (21 noviembre)

- La nación no admite mezclas: el caso catalán
- La nación no admite mezclas: parejas palestino-israelí

3. Sistemas de clasificación en contraste (5-6) (5 diciembre)

- Sistemas de clasificación social y poder: censos en América latina
- Las castas en la India: naturaleza, religión y categoría social (8)

4. Sociedades estratificadas y sistemas de clasificación social (7-8) (12 diciembre)

- Criollismo, mestizaje y pureza de sangre en el Perú colonial (7)
- Mezclas en la Sociedad y la cosmología indígena y discusión (8)

4. Formes emergents de treball i consum

[Prof. Responsable: Hugo Valenzuela] (7 sessions, 14 hores)

1. Globalització: Conceptes bàsics. El complex món que habitem. Conceptes, perspectives teòriques, història de la globalització
2. El Treball: una lectura antropològica. Evolució del pensament sobre el treball
3. El Consum: consumeixo, doncs existeixo. Aproximació antropològica al consum: culturalisme, procesualisme, materialisme

Metodologia

- Classes magistrals/expositives
- Lectura i anàlisi d'articles / informes d'interès
- Presentació/exposició oral de treballs
- Participació en activitats complementàries
- Debats
- Pràctiques de laboratori
- Estudi personal

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals/expositives	56,25	2,25	1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Tipus: Supervisades			
Presentació/exposició oral de treballs	56,25	2,25	2, 3, 4, 11
Tipus: Autònomes			
Elaboració de treballs	32	1,28	3, 4, 11
Estudi personal	40	1,6	1, 9, 10
Lectura i anàlisi d'articles/informes d'interès	40	1,6	1, 9, 10

Avaluació

Aquest apartat de la Guia Docent conté tota la informació relacionada amb el procés d'avaluació del mòdul.

Avaluació del mòdul

Es porta a terme un sistema d'avaluació continuada que inclou tres metodologies:

- **Assistència i participació:** primer, per assolir els resultats d'aprenentatge previstos, es considera fonamental que els estudiants assisteixin a les classes i hi participin activament. Per aquest motiu, s'exigeix l'assistència a un mínim de 80% de les classes de cada bloc i s'avalua el grau de participació a les sessions presencials, les discussions, pràctiques i l'exposició oral dels treballs. Aquesta participació es té en compte a la nota final del bloc.
- **Avaluació continuada de treballs dels blocs:** en segon lloc, cada bloc proposa una o diverses activitats que permeten una avaluació continuada del procés d'aprenentatge. Aquestes activitats poden variar entre una prova escrita, una exposició oral a classe, la ressenya d'unes lectures, pràctiques a l'aula d'informàtica o la redacció d'un breu assaig, entre d'altres. El conjunt de les avaluacions dels diferents blocs que componen el mòdul (30%) i la participació en els diferents blocs (20%) constitueix el 50% de la nota global del mòdul. El/la professor/a comunicarà els terminis de lliurament de les evidències d'avaluació a l'inici del bloc.
- **Avaluació del treball individual final del mòdul:** la superació d'una avaluació general del mòdul constitueix el 50% restant de la nota. En el cas dels mòduls que conformen les especialitats (E1.1., E1.2, E2.1, E2.2 y E3.1), cada estudiant selecciona aquell bloc de més interès per al seu treball de fi de màster d'entre els que integren el mòdul i l'avaluació es basa en aquest bloc. Aquesta avaluació pot constar d'un assaig més especialitzat de 3000 / 4000 paraules, centrat en l'elaboració d'un estat de la qüestió sobre un tema o en el que s'intenti resoldre una qüestió específica de la disciplina a partir de lectures recomanades pel professor del bloc en què l'estudiant ha optat avaluar-se. La data de lliurament del treball final de aquest mòdul és **el 10 de febrer**.

És fonamental respectar els terminis de lliurament.

Cada professor determinarà la fórmula d'entrega dels treballs (a través del campus virtual, del correu electrònic, en paper -presencialment o a la seva bústia del Departament-). El professorat comunicarà el resultat de l'avaluació mitjançant les vies establertes i obrirà un termini de revisió per consultes abans de comunicar-les al coordinador de cada mòdul pel tancament de les actes. L'estudiant pot sol·licitar tutories amb el professorat del màster al llarg del curs per aclarir qualsevol punt del contingut dels cursos.

Amb caràcter general, la no presentació de qualsevol de les evidències d'avaluació suposarà la qualificació de "No avaluable". En casos excepcionals, degudament justificats, la comissió del programa del màster podrà resoldre un procediment alternatiu d'avaluació.

Críteris generals:

L'avaluació s'entén com **un procés continu** que s'estén durant tot el període lectiu.

Les qualificacions utilitzades seran en **l'escala 0-10 amb un únic decimal**. Per considerar **superada** l'assignatura caldrà obtenir **una nota mínima de 5,0** com nota mitjana resultant de les notes obtingudes en cada una de les activitats avaluades, considerant el percentatge de cadascuna d'elles en la nota final. Una vegada superada l'assignatura, **aquesta no podrà ser objecte d'una nova avaluació**.

La programació de les activitats d'avaluació no es podrà modificar, exceptuant que hi hagi un motiu excepcional i degudament justificat. En aquest cas, es proposarà una nova programació dins del període lectiu corresponent.

Qui dugui a terme **irregularitats** que pugui conduir a una alteració significativa de la qualificació de qualsevol evidència, **rebrà un 0 com a nota de la mateixa**, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats a les proves d'avaluació d'un mateix mòdul, la qualificació final d'aquest mòdul serà 0 .

La qualificació de **"No avaluable"** en l'acta final d'avaluació implica exhaurir els drets inherents a la matrícula de l'assignatura o el mòdul, encara que el "No avaluable" no comptarà a l'expedient acadèmic.

La **còpia o plagi de material**, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, constitueixen un **delicte** que serà sancionat amb **un zero a l'activitat, no es tindrà dret a reavaluar-la i es suspensarà tota l'assignatura**. Recordem que es considera "còpia" un treball que reproduceix tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a. "Plagi" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, sense citar les fonts, siguin en paper o en format digital. Veure documentació de la UAB sobre "plagi" a: http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assaig individual de mòdul	50%	0	0	1, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11
Assistència i participació activa a l'aula	20%	0	0	2, 3, 4
Lliurament d'informes/treballs	30%	0,5	0,02	3, 4, 5, 6, 7, 8, 11

Bibliografia

1. Anàlisi de xarxes transnacionals

Molina, J. L., Petermann, S. & Herz, A. (2012). Defining and Measuring Transnational Fields, MMG Working Papers Print, 16-12.

Molina J. L., Lozares C, & Lubbers M. J. (2012). The Geographical Distribution of the Personal Networks of People Living in Catalonia: a dual society. Grafo Working Papers, 1.

Rindoks, A. N., Penninx, R. & Rath, J. (2006). Gaining from Migration: What works in networks? Examining economically related benefits accrued from greater economic linkages, migration processes, and diasporas. Report prepared for the OECD Development Centre. IMISCOE Working Paper No. 13.

2. Edats i pràctiques culturals: persones, grups, etapes

*Burton, A. (1978). Anthropology of the young, *Anthropology & Education Quarterly* 9(1):54-70.

Comas d'Argemir, D.; Marre, D.; San Román, B. (2016). La regulació política de la família. Ideologia, desigualdad y género en el Plan Integral de Apoyo a la Familia. *Política y Sociedad* 53(3).

*Crampton, A. (2013). Population Aging as the Social Body in Representation and Real Life, *Anthropology & Aging Quarterly* 34(3):100-112.

Fetterolf, M. G. (2015). Personhood-Based Dementia Care: Using the Familial Caregiver as a Bridging Model for Professional Caregivers, *Anthropology & Aging. Journal of the Association for Anthropology & Gerontology*, 36(1): 82-100.

*Hardman, C. (1973). Can There be an Anthropology of Children? *Journal of the Anthropological Society of Oxford* IV: 85-99; reprinted in *Childhood* 8(4), 2001: 501-517.

Hirschfeld, L. (2002). Why Don't Anthropologists Like Children? *American Anthropologist* 104(2):611-627.

Kavedzija, I. (2015). Frail, Independent, involved? Care and the Category of the Elderly in Japan, *Anthropology & Aging. Journal of the Association for Anthropology & Gerontology*, 36(1):62-81.

Lesko, N. (1996). Desnaturalizing adolescence. The politics of contemporary representations, *Youth & Society* 28(2):139-161.

Marre, D. (2014). De infancias, niños y niñas. En Llobet, V. Comp. (2014). *Pensar la infancia desde América Latina: un estado de la cuestión*. Buenos Aires: Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales (CLACSO), pp. 9-25. (Colección Red de Posgrados en Ciencias Sociales). ISBN 978-987-1891-79-5.. ISBN: 978-84-376-2877-6.

San Román, B.; Gaggiotti, H. & Marre, D. (2015). "You don't take anything for granted": using anthropology to improve services, practices and policies for adoptive families, Special Issue: The Role of Anthropology in Improving Services for Children and Families, *Annals of Anthropological Practice* 39(2) 2015-219.

* Bibliografía obligatoria

3. Sistemes de classificació social: Identitats ambivalents

Amselle, J.-L. (1999). *Logiques métisses. Anthropologie de l'identité en Afrique et ailleurs*. Paris: Payot.

Amselle, J.-L. (2007). "Mestissatge, connexió i triangulació de cultures", *Revista d'Etnologia de Catalunya*, 30, pp. 81-89

Gruzinski, S. (2000). *El pensamiento mestizo*. Barcelona: Ediciones Paidós Ibérica.

Kuper, A. (2003). "The return of the native", *Current Anthropology*, 44:389-402.

Stolcke, V. (2007). "Los mestizos no nacen sino que se hacen", Verena Stolcke & Alexandre Coello (eds.), *Identidades Ambivalentes en América Latina (Siglos XVI-XXI)*, Barcelona: Bellaterra.

Ventura, M. (ed.). (2010). *Fronteras y mestizajes. Sistemas de clasificación social en Europa, América y África*, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona.

Ventura, M., A. Surrallés, M. Ojeda, J.-LL. Mateo, M. Martínez Mauri, S. Kradolfer, P. Domínguez, A. Coello, M. Clua, A. Bogaert Van den, V. Stolcke (2014). "Métissages: étude comparative des systèmes de classification sociale et politique", *Anthropologie et sociétés*, 38(2).

4. Formes emergents de treball i consum

Cook, Scott (2004). *Understanding Commodity cultures. Explorations in Economic Anthropology with Case Studies from Mexico*. Rowan and Littlefield.

Eriksen, Thomas Hylland (ed.) (2003) *Globalisation. Studies in Anthropology*. London: Pluto Press.

Freidson, Eliot (2001). *Professionalism. The Third Logic on the Practice of Knowledge*. Chicago. University of Chicago Press

Friedman, Jonathan (1994). *Consumption and identity*. Harwood Academic Publishers.

Kearney, Michael (1995). "The local and the global: The Anthropology of Globalization and Transnationalism", *Annual Review of Anthropology* 1995, 24: 547-65.

Lewellen, Ted C. (2002). *The Anthropology of Globalization. Cultural anthropology Enters the 21st Century*. London: Bergin and Garvey.

Scase, Richard (2002). *Living in the Corporate Zoo. Life and Work in 2010*. Oxford: Capstone Publishing Limited.

Schaeffer, Robert K. (2003). *Understanding Globalization. The Social Consequences of Political, Economic and Environmental Change*. Rowan and Littlefield.